

A „KELET” előfizetési díja:
Vidőkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 16 frt.
Félévre 8 „
Negyedévre 4 „
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik a „Kelet” mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Szerkesztői szállítás:

Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEB CÍKKEK DÍJZATNÁK.

Kéziratok nem adtnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Nehány szó b. Kemény Gábor közgazdasági programjáról.

(Gr. Sch. Gy.) 1878. decz. 31-éről keltezte az új földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter: br. Kemény Gábor, Magyarország összes törvényhatóságaihoz egy körlevelet intézett.

Alig vette át br. Kemény Gábor a miniszteri tárczát: már is minden felől megtámadtatott a sajtóban. Részünkről öszintén megvalljuk: előtünk némi, a miniszternek tett szemrehányás alaptalannak tűnik föl, másokat elcsitíttunk tartjuk, nem is számítva azt, hogy némi hírlap ítéletét, mely az új miniszter tevékenységét előre is elítéli, figyelemre sem tartjuk méltónak.

Szeretünk hinni, hogy az új kereskedelmi miniszter az erdélyi részeket egy kissé nagyobb figyelemben fogja részesíteni, mint eddig történt, márcsak azért a régi igazságért is, mert az állami összesség alig képes egészséges gazdasági fejlődésnek indulni, ha annak egy része annyira el van hanyagolva, annyira hátramaradt, mint Magyarország Királyhágonnani része.

Távol vagyunk attól, hogy ezt a mi mostohánkat — az erdélyi részeket — előtérbe toljuk; mindazonáltal azt hisszük, hogy az erdélyi részek olyan testület, melynek egész gazdasági helyzete annyival is inkább képes oeconomicai fejlődésre, mivel ezt róla általában mindenki elismeri vagy inkább, mondjuk ki egész nyíltan: az erdélyi részek közgazdasági jelentősége fölött még tulajdonképen senki sem vett magának fáradságot komolyan gondolkodni.

Ennélfogva az erdélyi részeknek van oka, szeretnünk kívánni magának ahoz, hogy az ipar, földmívelés és kereskedelem országos kormányzata egy erdélyire bizatott; ezáltal talán megvan az első lépés arra, hogy irányadó kormánykorokban egy kissé behatóbban foglalkozzanak a mi viszonyainkkal.

A „Pesther Lloyd” nem rég azt a megjegyzést tette, hogy mezőgazdaságunk még mind a hagyományos bilincsekben van verve; mi részünkről azt hisszük, hogy ez a tétel Magyarország egyetlen egy részére sem áll annyira, mint épen az erdélyi részekre, melynek mezőgazdasági viszonyai eddig vagy épen semmi, vagy olyan figyelemben részesültek,

hogy az inkább ártott, mint használt nekünk. Teljesen egyetértünk a miniszter ur köriratának bevezető részével; municipiumainak valóban a mulasztások egész sorozatát vethetjük szemökre, sőt mi részünkről azt hisszük, hogy a megyei önkormányzatot gazdasági tekintetben aligha tudjuk kellően felhasználni.

1868. óta megyéink olyan teljes autonómiát élveznek, mely legkevésbé sem jelentéktelen s melynek segélyével mégis csak lehetne némelyeket elérni, a minnek elérésére azonban még kezdeményezés sem történik. A megyei tanácsokhoz csak akkor mutatkozik a bizottsági tagok részéről meleg érdeklődés és részvétel, midőn tisztviselőik választásáról van szó, vagy pedig a megyei jogok védelméről, miközben aztán elfeledik az illetők, hogy hát az államnak is megvannak a maga követelményei, melyeket keresztül kell vinni, ha a kormányzat fenn akarjuk tartani. A politizálás mellett azonban elfeledjük a közgazdaságot; pedig hát gazdasági viszonyaink sokkal fontosabbak, mint a legtöbbnyire gyümölcstelen politikai debatte-ok. Pedig nem volna szabad elfelednünk, hogy bizonyos önállóság úgy az állami életben, mint a megyékben virágzó gazdasági állapotok által sokkal nyomósabban van megvédve, emelvé és fenntartva, mint a politikai jogok leghevesebb védelme által, mely védelem mellett igen gyakran megelégedünk a kötelességekről, melyekkel a rész az egészszel szemben tartozik.

— A képviselőház mai ülésén a kormány az Olaszországgal kötött vám- és kereskedelmi szerződés előterjesztése alkalmával javaslatot fog tenni egy vámtügyi bizottság kiállítására, mely a szerződésre nézve véleményt terjesztessen be a háznak.

— Az osztrák miniszterválságra vonatkozólag osztrák képviselői körökben azon hír kerül a Nepe fr. Presse följegyzése szerint, hogy mihielyt a berlini szerződés megzavazva lesz, Auersperg miniszteriuma fölmentetik az ügyek továbbírtásától, s kinevezetik az új kabinet, melynek elnökül ismét Dr. Pretis emlegetik; a kabinet nem parlamentáris, de tisztán hivatalos-miniszterium lesz; az eddigi miniszterek közül csak Horst és Streimayr fognak az új kabinetnek is tagjai lenni.

Többször mondtam magamban, mióta itt török földön idűzöm: ki magának az erdélyi középpontjában akarja képzeletében kirajzolni, mint azt Jósi, Jókai, Kemény Zs., Pálffy és mások regényei után tenni lehet, jöjjön ide, hol még teljesen középkori szokások dívik, hol minden ember lovon jár, fegyvert, kardot hord, stb. de a hol e mellett még a piszkos arabos öltözetben, Ábrahám és Noé apánk ezer éves moudurját láthatjuk, mi mindenesetre nyereség. Midőn Trebisondtól elhagyva a Kopdagról leértem az askalai sivatag tenyészetlen, kiellen pusztá tájakra, midőn szemléltem a patriarchalis alakokat szamarakon ügetve, a végzetetlen primitív szerkezetű nyikorgó ökröszekereket, önkénytelenül el kellett ismernem, hogy mily mesterien választotta Doré G. bibliai képeiben a háttérket, mintha csak mind innen vette volna természeti képeit, alakjait, oly talá-lóan hűek.

E disgressio után térjünk vissza a monsieur, jobban mondva bey effendire. (Itteni szokás szerint mindenkit egy-egy fokkal feljebb titulálva, mert a monsieur tulajdonképen mint idegen én volna.) Tehát cigarette mellett költök el a szintén elmaradhatatlan fekete kávé a parányi kis findákban (törökül is findán), jól megzámálva alig három korty. A hagyományos török kávé úgy hiszem ismerik olvasóm, nem egyéb az egy kotyvaléknál, melynél 1-o sem a víz jó forróvá nem forraltatik, sem 2-o, a különben jó minőségű kávéporból kellő forrázat nem készíttetik, mi által előbbinek illata, zamata tökéletesen kárba vész, 3-o a kávé salakostól cukor nélkül servírozzák. Megteszik ugyan az európai vendég kedvéért, hogy megcukroztatják, de többnyire n. n. sade (tiszt) kávéat isznak. Az igen előékeny és folyékony, meglehetősen folyékonyan beszélő 1-ső kaimakamnál történt fölőrai időzésem alatt, megtudtam, hogy itt az Euphrat partján — terdszani név alatt — mintegy előőrslát az innen nem messze 1 1/2 napi járásnyira Jenikiden túl fekvő orosz kordon ellenében délről, (nyugatról Barburban és Prnakabanban szintén ilyen elővédésként csapat-összpontosítás) összesen mintegy 350 táborban,

Külföld.

A muszka már a pápával is összerész. Számos jelentés bizonyítja, hogy az orosz kormány és a vatikán közti viszony, mely pedig az utóbbi időkben nem volt barátságos, mind feszültebbé válik. A „Fanfulla” arról értesül, hogy a vatikánban mind élénkebben kezdenek foglalkozni amaz erőszakos és kegyetlen eljárással, melyet az orosz kormány a végből alkalmaz, hogy a katolikus lengyeleket az orthodox hitre kényszerítse s Nina öbörnök, a pápa államtitkára megbízott, hogy e tárgyban dolgozzon ki egy kimerítő memorandumot, mely a katolikus hatalmakkal lenne közölendő. Azonfelől azt is írják, hogy a pápa határozottan vonakodott Oroszország rendkívüli megbízatással Rómába küldött diplomatiái ügynökét, Urussov herceget elfogadni s ez alkalommal kijelentette volna, hogy semmiféle érintkezésbe nem kíván bocsátkozni a szentpétervári kormánnyal, míg az a katolikusok üldözésének Lengyelországban végét nem veti. Az államtitkárbíróknak pedig egész kerekén kijelentette az orosz követnek, hogy ha az orosz kormány a szentszékekkel megkezdett alkudozásokat újra föl kívánja venni, szükséges, hogy előbb kielégítő és megnyugtató választ adjon arra a memorandumra, melyet már IX. Pius életében Simeoni bíróknak, akkori államtitkár intézett volt Goreszkoff államkancellárhoz.

Franciaországban tegnap vette kezdetét a nagy parlamentári küzdelem a kormány programja mellett és ellen — kizárólag a többség padjairól. A helyzetet különben változatlanul jelzik újabb sürgönyök. Senatorok és képviselők sok tanácskoznak, hogy közös eljárásban állapodhassanak meg, Dufaure pedig visszavonult Versaillesba, hogy holnap beszédre készüljön.

A „Daily News”-nek jelentik Berlinből: Itt azon hír van elterjedve, hogy Bismarck herceg a birodalmi gyűlésnek egy törvényjavaslatot szándékozik benyújtani, mely által a határon levő postaállomások postamesterei felhatalmaztatnának minden gyaus levél felbontására.

A „Times”-nek Berlinből jelentik, hogy Muszkaország megnyervén Németország beleegyezését a kelet ruméliai occupátiónak május 3-án tul levő meg hosszabbítására, most a többi hatalmakat igyekezik arra bírni, hogy hasonlólag adják erre nézve beleegyezésüket.

11 gyalogszállal tanyáz; mintegy 3500 ember, s az Euphrat tal a gyalogosok sátraival szemben néhány szakasz lovasság — sátrak alatt — a 3-ik lovas ezredből, melynek nagyobb része a körül — s különösen Erzerum felé fekvő falvakban van elhelyezve. E lovasság rendes katonaság, u. n. nizaimé. E zászlóalj katonasága mindannyi tartalékos (redif) és nemzetőr (müstafa fiz) és pedig 1-ső, 2-ik, 3-ik, 4-ik és 5-ik felhívása. A zászlóalj azon városokról elnevezették, melyekből s melyek környékéből főleg toborztatnak. E zászlóalj mindenikének eredeti létszáma, az utóbbi táborozás alatt — melyben tulajdonképen nem is vettek ténylegesen részt — többnyire hirtelenében akkor toboroztatván egybe s küldetvén Erzerum felé, midőn az Aladscha daghi s devebojani veszteség nire Stambulba érkezett megöcsökkent. Így p. a Nevehir tábor, mely nagyobb részben Afium (értés mákony) Karahissar városból és környékéből toboroztatott (s mely tulajdonképen az I. a stambuli hadtesthez tartozik) m. év novemberében indult ki Stambulból 800-on felüli létszámában. Erzerumban a trebizondi, tehát az oroszok hadállásával nyugatra fekvő kapu védelmére szorított, tulajdonképen ellenséget nem látott s mégis a hideg, a ragályos betegségek, a nélkülözések felénél kevesebbé apaszották létszámát.

II.

Mamachatum, szeptember végén.

Ugy hallszik az oroszok csakugyan kivonultak Erzerumból s a miénnek (már csak egy nevezem török testvéreink katonaságát) ott hagyaták kitűnő kikötőjüket — Batumot s agyönyörű livanai vidéket. Alig hogy D. Phistos bey, kinek helyébe én ide rendeltetém augusztus elején, Trebisondból az eddigi egyedül közlekedett Mahsouss török társaság hajóján Batumba átrándult, hogy ott szolgálatot tegyen, néhány száz török beteg katona kíséretében vissza lön rendelve Trebisondba, hogy azokat az ottani kórházban kezelje. Nemsokára követte őt a vitéz Dervisch pasa, ki tiszteri felszólítás daczára orosz részről, még sem adta fel a várat a végre csakis saját kormányza kényszerítésé-

Az erdélyrészi iparfejlesztő egyetel kérése a hazai pénzintézetekhez.

Tekintetes igazgatóság! Nem szorul ma már nálunk sem bővebb bizonyításra, hogy valamely ország ipara a legdrágább állami kincs, melyet csak bírhat; becsebb a földbirtoknál, melynek kamatai az időjárás veszélyei szerint változnak, a szellemi tőkénél, mely csak a földmívelés és ipar gyümölcseiből táplálkozik, a pénzbeli tőkénél, mely csak az ipar útján válthatik jóvedelmézővé, az államtárgaiban birt nyers erőnél, melynek valódi becsé szintén csak az iparban érvényesülhet. A nemzeti erő és élet forrása ez, mely önmagából teremteve magát, megszerző értékeiben a nyers anyagot, emeli a földmívelést, tárgyat ad a kereskedelemnek, szülőanyja a lélekemelő munka nyomain élő emberezeretnek, mértékletességnek, takarékosságnak, s mindazon szép erkölcsöknek, melyek a szorgalomból felsarjadó jólét és édes gyermekei.

E kincse a magyar hazának fájdalom nagyon csekély sámi van nálunk az erdélyi részekben legalább, a külföldi hatalmasság nőtt ipari erő nyomása alatt ijeszten pusztl. Ha van szép és magasztos törekvés tehát a honban, úgy szebb és magasztosabb bizonyára nem lehet amannál, mely ezen kincsek fenntartását és gyarapítását tűzte feladatául. És ez célja az „erdélyrészi házipar és iparfejlesztő egyetel”-nek.

Körzerűben berendezett szakiparos-iskolákkal, iparmuzeummal megadni iparosaink a képzettiséget, hogy a külföldi iparral versenyre kelve kizsorigorítsák a haza határai közl az óriási mennyiségben folyton betűdülő idegen cikkeknek, e veszedelmes áldozódokat, kik idegen földre hordják egész a kimerítésig az ország anyagi erejét, — ez a cél, mit egyetelünk zászlajára irt.

E célunk megközelítését végezt kizárólag a társadalomra támaszkodva ifju egyetelünk Maros Lúdasen káféföldig dolgozó tannuhelyét már megnyitotta és gyermekjáték-műhelye B. Hunyadon február elsőjén nyílik meg ezen kívül több szakipar-iskola, egy hazai árucarnak és iparmuzeum felállítására az olomunkálatok már folyamatban vannak. A mi azonban életbeléptetésüket akadályozza, az egyetel anyagi erejének szerfelett korlátolt volta. És ez, a mi kényszerít bennünket az egyetelünk által fekarolt szent ügy érdekében a tek. igazgatóság ismert hazafiságára appellálni.

Az a meleg érdeklődés, rokonszenv, melyet az ifju egyetelünk iránt a nagy közönség részéről és sorsunkban való osztozkodás, melyet királyhá-

nek engedve. Azután ájtott a 8 tábor (zászlóalj) gyalogságból, egy ezred lovasságból s néhány ütgeből álló helyőrség tisztikarostól, orvosostól, gyógyszerésztől együtt, hogy Stambul felé tovább hajózzanak. Egyedül a lovaseszed lovai lőnek egyrészt Ersinghaban, onnan ide s innen ujabban (150 darab) Erzerumba küldve. Mi itteni elszigeteltségünkben mindezen eseményeket csak későn tudtuk meg, mindenesetre sokkal későbbben mint otthon Európában önk; mindazáltal mint-hogy az autentikus részletek önéket érdekelhetik, közlöm a következőket.

(Folyt. köv.)

III-ik RIKHÁRD KIRÁLY.

(Tanulmány: Molnár Györgytől.)

II. Rész.

Rikárd a trónig.

(Vége.)

A koronázás végett a lordokat is a Tower-be hívják tanácsot őrni, de előbb a népszerű és hatalmas Hastings lord kiküldésére küldik Catesby-t, hogy puhatolja ki, mit vélekednék ő, ha a koronaherceg helyett Rikárdot tennék királlyá? A makacs lord tulbizalmasan azt mondja Catesbynek, hogy inkább fejt veszt, hogy sem volt urának a fia elvesztése trónjogát; most tehát Hastings lordot kell az utól félre tenni, nehogy a kedvelt és hatalmas lord kör csoportosuljanak a többiek is a koronatanácsban.

Rikárd újra álézt őt és egy ujjabb pokoli játékot hoz színe, hogy Hastings lordot megfogja. Göresös fájdalom kinos jajgatásával topán a gyűlésbe, hogy mondják ki, mit érdemelnek azok, kik pokoli varázslattal megrontották testét, karját öndögös cselekkel és büvöllettel elfoasztották? Midőn ezekre Hastings tulbuzgón halálos ítéletet mondott, nevezi csak meg Rikárd többjós borsorkányokul a királynét és Shorent, ki Hastings kedvese, mire Hastings az oly könnyen kimondott halálos ítélet miatt megjedve, ámuló kétkedéssel ezt feleli:

Hirdetési díjak

Hatászor hasábozott gárdond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelk Alajos Stadt Sibenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Hasenstein és Volger (Wallachgasse 10.) End. Mosso Publicitische Bureau. Budapesten: Hasenstein és Volger hirdetés közv. irodája. Weiser Mő hirdetések felvétel irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest Szarvaskér 5. sz.

Nyilttéri cikkek

gárdond sora után 25 kr. fűzetendő.

gontuli testvéreink részéről oly gyakorta van alkalmunk örömmel tapasztalni, biztat most is reményvel, hogy nem maradnak meghallgatás nélkül szavaink, midőn a t. igazgatóságot arra kérjük, hogy a vezetés alatt álló pénzintézet netalán nyerevényeiből valamely, az intézet erejéhez mért összeg adományozását részünkre az egyleti gyűlésen javaslatba hozni és keresztül vinni sziveskedjék.

Fennálló hazai intézeteink között talán leginkább a pénzintézeteknek áll érdekében az ipar virágzása, mely egyedül képes megöcsorozni a forgalmat; nincs pedig vidéke a hazának, mely jobban rá volna esélyre szorulva mint az egykori fényes iparát elvesztett, elszomorított szegényedések indult, de ipari anyagainál és földrajzi viszonyainál fogva is egészen az iparra utalt erdélyi részeknek.

Azon erős meggyőződésben, hogy ily célra és ily vidék életérdekeiért nem fogunk csalódni a tek. igazgatóság nagylelkűségében, kérésünk megújítva

maradunk kiváló tisztelettel

Kolozsvárt, 1879. jan. 18.

Békésy Károly, Gr. Eszterházy Kálmán, igazgató, elnök.

A szolnok-dobokamegyei gazdasági egylet

folyó év jan. 11-én tartott igazgató választmányi gyűlése.

Jelen voltak: elnök gr. Kornis Viktor, Kovács Samu és Voith János alelnökök, Izsáki József, pénztárnok Demeter Béla és titkár Bovánkovics Gyula.

Megzőnk gazdasági egylete választmányának fennirt gyűlést annak buzgó elnöke gr. Kornis Viktor megnyitván, az új év fordultával üdvözölte a tagokat, fölkerve, hogy mint eddig úgy ezután is támogassák az egyet érdekeit s annak a közjó iránti törekvéseit minden kitélhető erővel és eszközökkel elővigyék és pártolják. Mielőtt a napirenden lévő ügyek tárgyalása megkezdett volna, az elnök kérdést intéz Kovács Samu alelnökhöz, hogy adna fölvilágosítást a Deés vásosa és egyetelünk között a gazdasági kert és faiskola tárgyában köteendő szerződés ügyében. A kérdészt alelnök kijelenté, hogy ő megbízatása következtében annak megkésztését Deés városa polgármesterénél több ízben sürgette, de mind ez ideig eredménytelen. Ezen felvilágosítás következtében megbízott az elnökség átirattal megsüregtetni a kérdéses szerződés kiállítását, hogy így e mind két részre fontos pkrat a legrövidebb idő

„Ha elkövétték e tettet”
megragadja e „ha” szót Rikárd, melyért az átkos rima pártfogójának nevezi és árulónak bélyegezvé, fejt leüteti; nem is ebédel addig — mondja — míg azt nem látja, s a többi lordokat nyájasan kéri, hogy kövessék őt más terembe. A megrémült lordok sietve távoznak Rikárd után és Hastings-ot ott hagyják bakóival, kik Rikárd parancsát gyorsan végezni akarván, türelmetlenül ily szóval hívják a megrémült lordot:

Jer, jer, siess, a jajszó hasztalan!”

a mire Hastings így felel:

„Oh véres Rikárd! — Szánandó hazám! Rémületes kort jósolok neked, Milyet nem látott még e rossz világ, Vessz vérpadra, vidd e főt uradnak: Hamar kivesszek, kik rajtam mulatnak.”

Jellemző, hogy a dramaturg e helyen a benső lelkiállapotr reflektál „kik rajtam mulatnak” kifejezést betűszerinti értelemben magyarázta és azt kívánta a bakó Lovel személyesítőjétől, hogy hangos kacajjal mondja a:

„Jer, jer, siess; a jajszó hasztalan!”

mondatot, holott ez képletes beszéd Shakspeare-től azokra, kik Rikárd körében és kegyében élve nyugodt kedélyvel, tán kárörvendőleg is nézik az ő halálát és biztosságon közpélk magukat, és a kike cselezőlag már előbb ezt mondja Hastings:

„Oh, a halandók mulandó kegye! Jobban vadászok istennek kegyénél. Ki mosolyog legén épít reményt,

(mint ő és a többi lord épített és épít a Rikárdén, de nem a bakó szolgálk mosolyin — kacagásán!)

Ugy éi, mint árbocon részeg hajós: Minden lökésre kész alázuhanni A szörnyű mélység végetes ölébe,“
ez fejezi ki aztán még egyszer és ismételtén a:

„hamar kivesszek, kik rajtam mulatnak”
mondát, nem pedig azt, hogy Lovel és Ratcliff hangosan kacagjanak — mulassanak Hastings sorsa fölött; — (miért nem mindjárt talán még egy boros kancsóval is a kezében?) És a

alatt törvényesen kiállítottak, amely szerződést a megye még a múlt év október 3-án tartott közgyűlésében — eltekintve némi alaki hiányoktól, jóváhagyta — fölhatalmazá az alispánt azt jóváhagyó záradékkal ellátni. Nem szeretnők, ha ezen tárgy kezeléséről következtetést vonnának Deés városa ügyeinek menetére.

Ezután tárgyalás alá vétetett a legutóbbi közgyűlés által elhatározott s az 1879-ik évben rendezendő kiállítás. A közgyűlés utasítása következtében megbízott a titkár, hogy azt hírlapok által a lehető legszélesebb körben jó levele és több ízben hozza köz tudomására. A kiállítás emelése a közgyűlés által azon indítvány, mely szerint az 1879-ben a lótenyésztés előmozdítása tekintetéből kiosztani szokott államdíjak, miután azok egy része épen Deésben lesz kiadandó, megkérdni határozatott a m. k. földmívelési miniszter, hogy ezeknek kiosztását méltóztatná kiállítás idejére áttétetni. S ugyan e tárgyra vonatkozólag a lótenyésztő bizottság is átiratilag megke-restetni határozatott, egyetünk ezen kérelmét a fennirt miniszteriumnál pártfogolni és támogatni. S végezetre a közgyűlés utasítása következtében a lovaregylet s megyénk lótenyésztői egyenkénti felszólítására elnök és titkár megbizattak, hogy a kiállítás alkalmával tartandó lóvásáron leendő megjelenésükkel annak örökét növeljék.

A közgyűlés határozata következtében intézünk kiadásokra nyerdő államsegély ügyében okadatolt feltérjlesztéssel elnök és titkár megbizattak, melyben hangsúlyozva van, hogy ezen intézetünk felsőbb és állandó támogatás nélkül maga hivatásának nem képes el eget tenni, s eltekintve a leendő kiállítás által igénybe veendő tetemes kiadásoktól, a Deés városával közösen felállítandó gazdasági kert és faiskola berendezése tetemes kiadásoktól követel ugyan, de ebből és az által megyénk egész területén a gazdaszat minden ágában egy újabb lendületet biztosan remélhetünk és várhatunk.

A titkár jelenti, hogy a közgyűlés által azon elfogadott indítvány következtében, mely szerint az Első Magyar Általános Biztosító társaság a gazdasági egyes tagjainak adandó előnyök mellett kész az egyesületnek egy bizonyos százalékos járulékot adni, magát ezen biztosító társasággal összeköttetésbe tette, azonban a társulat által azon kívánság fejeztetett ki, mely szerint a tagok biztosítási gyben közvetlen a főügynökséggel lépjenek érintkezésbe. Miután ez a tagokra nézve terhelő, felkérdni határozatott a biztosító társaság, hogy ezen nézetétől elállva tegye lehetővé a biztosítást a megye bármely területén létező ügynökségénél. A társulat e nyilatkozatának megtételéig megbízott a titkár más biztosító intézeteknél is tudakozódni, ha vajon e tárgyan nem lehetne-e előnyösebb és könnyebben eszközölhető biztosítási viszonyba lépni.

„Sz. D.“

Felhívás

az székesfehérvári orsz. ipar-, termén- és állat-kiállítás érdekében.

Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányja a fent jelzett tárlat sikerének lehető előmozdítására kebeléből egy külön bizottságot küldött ki, mely időről-időre teendő jelentéstétel mellett ezen ügynek ellátásával megbízott.

Tekintve a jól rendezett országos kiállítások

a két bakó vak eszköz és hitvány szolga Rikárd zsoldjában és Hastings szemében oly nyomorultak ezek, a kikre semmiképpen sem várhat Hastings rémes jóslata, hogy: „hamar búvcsznek, kik rajtamat mulatnak“, a hatalmas búvcs Hastings lord bizony nem gondol ezekre, midőn halála perczében hazáját szánva, reméletes jövőt jósol és oly férfiai bátor nagy lélekkel megy a vérpadra. De a bakóknak is sokkal kisebb gondja az, hogy ők Hastings sorsán kacagzának, ők a parancsot sürgetve végre akarják hajtani s egyébbel nem törődnek, mint hogy őröknek, mint ez parancsolá, gyorsan szolgáljanak. A bakók túrelmetlenségét és nem kárörvendő mulatását jelenti tehát a „jer, jer, siess; a jajszó hasztalan“ mondat. Sajnos, hogy a nemzeti színházban ily visszás értelmezéssel kellett e helyet előadni.

Hogy a népszerű és hatalmas Hastings lord kivégeztetésének — az őt különösen kedvelő polgárság előtt — törvényes, jogos szint adjon Rikárd, cselből ráfogja, hogy ez a tanácsateremben meg akarta őt és Buckingham herceget ölni. Catesbyt a Lord-Mayor-ért küldi és Buckingham herceggel egy közharcos tápett köntösbe öltöztetnek, hogy a Lord-Mayor lássa, mily önvédelmi harczban állottak, őlők megmentéséért. A Lord-Mayor sebesen jön és rémülve látja a megijedt és álköntösbe bujt herceget, de ugyanakkor a két bakó már a Tower erkélyéről mutatja az alatt csoportosuló népnek az „undok“, „áruló“, veszélyes Hastings fejét, kit Rikárd a Lord-Mayor előtt álnokul megsirat, hogy ártatlanná mossa magát a polgárság előtt, kikre ezután támaszkodni akar; azonban, midőn a Lord-Mayor a Hastings lordra ráfogott tetteket némi kétkedésbe véve ezt kérdi: „Az tette ő?“ Rikárd egész erőlylyel támad a Lord-Mayorra, hogy kétkedését megrettentéssel is eloszlassa s támadó gyanuját elfojtsa, a mi sikerül is neki, mert a Lord-Mayor hirtelen szintén rámondja,

szembeszökő hasznát, alórt bizottság nem kétkedik abban, hogy erdélyi országgrszünk t. gazdasági és gyárosai a kedvező alkalmat terményeik, gépeik és állataik bemutatására annyiaval is inkább és készséggel fel fogják használni, mert a költség az elérhető czállal szemben nagyon mérsékeltnak mondható.

A kiállítás 17 csoportjából reánk a következők tartoznak: I. Erdőtermények és félkészítmények — nehezebb faipar. — III. Mezőgazdasági termények és félkészítmények, kerti ipar. — IV. Malomipar és élelmi czikkék. — V. Szeszipar, borok és egyéb szeszes italok. — VII. Háztartási- és butoripar. — XIII. Gazdasági eszközök, iparos szerszámok és kézi gépek. — XVI. Állattenyésztés, állatkiállítás.

Azon esetben, ha a kiállítani szándékozók kényelmesebbnek vólnék egyetünk közbenjárását igénybe venni:

a bejelentéseket legkésőbb folyó év február hó 15-éig az erdélyi gazdasági egyesülethez kérjük czimezni, mely azokat együttesen és szabályszerűen a székesfehérvári t. végrehajtó bizottsághoz fogja áttetni. Maga a kiállítandó tárgy vagy mindjárt a bejelentéskor vagy legkésőbb mártius 31-ére lesz ugyancsak az erdélyi gazdasági egyesülethez bérmentesen beküldendő.

Az erdélyi gazdasági egyesület titkári hivatala a beérkezett bejelentéseket kezeli, a küldött tárgyakat raktározza, a t. kiállító kívánsága szerint és költségükre felszereli s azoknak együtt expedíálását eszközli; azonkívül minden a székesfehérvári kiállításra vonatkozó adattal és felvilágosítással teljes készséggel és lehetőleg gyorsan szolgál.

A t. kiállítókat a következő költség fogja terhelni;

I. A tárgyak szállítási díja. (A kiállításról visszaszállítandó tárgyak után a vasutak a viteldíjat elengedték.) II. A tárgyaknak felszerelése, azaz etikettirozása, szekrénybe, állványra, palackba s a t. helyezése és végre: III. a tér díj.

Térdíj fizetendő lesz:

1. A kiállításra rendelt termekben és szobákban:

a) szabadon álló tér □ méterenként 4 frt — kr.

b) fal mellett egy currens méterért (mely egy méternél nem lehet szélesebb, 1 1/2 méternél nem magasabb) 2 frt — kr.

c) ugyanaz 1 1/2 méternél magasabb, a 2 frton kívül még 1 frt — kr.

2. Folyosókban 1 currens méter:

a) 1 1/2 méter magasságig . . . 1 frt — kr.

b) annál magasabb még . . . — frt 50 kr.

3. Ideiglenes épületekben 1 □ méter 2 frt — kr.

4. Szabad téren 1 □ méter . . . 1 frt — kr.

Folyó asztalokat a végrehajtó bizottság díj nélkül ad, a kiállító csak az elfoglalt térséget fizeti.

A bejelentésben a fentiek szerint tisztán kiteendő: hol és mennyi tér kívántatik; az esedékes pénzüsszeget pedig egyidejűleg mellékelni kériük.

Egyszersmind van szerencsénk a gazdasági bizottság figyelmét azon fontos körülményre felhívni, miszerint a székesfehérvári kiállítás folyama alatt

hogy Hastings lord „moltó volt a halálra“, és megígéri, hogy a hű polgárokkal megérteti, „miként az egész eljárás jogszerű volt.“

Rikárd éles előrelátása nem nyugszik meg ebben, hanem az ő fejével gondolkozik, és a cselekvésben mindig mohón Rikárd elsőbe tolokodik hercegi bakót — Buckinghamet sietve a Lord-Mayor után küldi a városházára, hogy ott a polgárok előtt hírszélje ki, miként Eduard gyermekei, — a koronahercegek — koros szőlőttek; sőt arra is biztatja, hogy ha kell, hát még saját édes anyját se kimélje s mondja el, hogy Eduard király nem atyjuktól York hercegtől — származott, ki azon egész idő alatt Frankhonban csatározott.

Egy irnok igen jellemzően e szíkkal festi a Hastings ellen való eljárást és az egész helyzetet:

„Jó Hastings ellen ime a vádlevél;

Ma olvassák fel Szent-Pálban; s figyeljünk,

Hogyan függ össze a dolog sora.

Tizenegy óra telt, a mig leirtam.

Mert Catesby tegnap küldte hozzám;

Ep addig tartott a fogalmazás;

S azelőtt öt órával még Hastings élt.

Nem bántva, nem vallatva, szabadon.

Itt jó világ későül! — Ki oly buta,

Hogy át ne lássa e vastag csatát?

S ki oly merész, hogy látni — mondani?

Rossz a villag: a végbomlás közel,

Ha ily rosszat látván, — hallgatni kell.“

A nemzeti színházban azelőtt e jeleneteket kihagyták; ez erős megcsontkítása volt a tragédia szerzetének, legfőképpen pedig a tragikai hős (Rikárd) költői jellemzésének; a dramaturg utóbb jobb meggyőződésre jutván engedett ebbeli scenirozásomnak. Nem pusztán a külállapotokat ismerteti ez és nem csupán Rikárd igazolására van ez a polgárság előtt Hastings kivégeztetéséért, bár ez is igen fontos motívum Rikárdnál, mert ő a polgárságra támaszkodva jut a trónra, mit annál

országos gazda-gyűlés is fog tartatni, mely hazánk mezőgazdasági és borászati kérdéseinek beható megvitatását tűzte ki feladatává; óhajtható, hogy e nagyhorderejű gyűlés sikerét a minél tömegesebb részvétel biztosítsa s hogy azon főleg gazdasági egyesületeink minél több küldött által legyenek képviselve.

Kolozsvárt, 1879. január hó 20-án.
Szabó József s. k. Gamauf Vilmos s. k.
biz. elnök. biz. jegyző.

TANÜGY.

Tanügyi és ámtás.

A brassói „Gazeta Transilvanei“ című román lap idei január 16-iki számában közli Brassó város és Brassó megye 1877—8 évi tanügyi statisztikai adatait, melyek e lapok t. olvasói előtt már régen ismeretesek. A „Kronstädter Zeitung“ szintén szíves volt közölni idei 2-ik és 3-ik számában minden megjegyzés nélkül a szóban forgó adatokat. Nem így tett a „Gazeta“, mert [ne] ki szemet szurt, hogy a brassói és brassómezei állami és községi iskolákra 18408 frtot adott ki a közoktatási m. kir. miniszterium. Ezen összeget, — így kiált fel — csak a magyar iskoláknak adják, de a felekezeti népiskolák számára az állam még egy parát sem ad, holott ebben a megyében a többi nemzetiségek is dusan adóznak az állam pénzarába s aránylag bizonyosan sokkal többet mint a csángók, kikért (?) az állam évenként annyi ezeret áldoz.

Minden lépésből kitetszik, hogy még ma is a hübé-korszak elvei uralkodnak, mely szerint a nem magyar népek nyomorult adózók — misera plebs contribuens — s arra vannak kárhoztatva, hogy csak a terheket hordozzák, a hasznot pedig csak a magyarok élvezzék. Lehet-e szó ott az előhaladásról, a hol ily visszasság megtörténhetik?

Mennyi ámtás és szándékos félrevezetés van oda-vette e néhány sorba!

Ha a Gazetát csak a hazai román testvérek olvasnák, még akkor is kárhoztatandó az ilyen hamis tudósítás; de fannál kárhoztatandóbb lesz, ha tudjuk, hogy a Gazetát Romániában hazai viszonyaink ösmertetésére az ottani román lapok pártkülönbség nélkül forrásul használják. Jegyezzük meg ugyanis, hogy a Gazeta szándékosan elhallgatja azt, hogy a brassói és brassómezei államilag segélyezett iskolák részint államiak, részint községi és így ezen iskolákból Brassó megyének egyetlen nemzetisége sincsen kizárva. Tárvá vannak ezen iskolák egy a román és szász, mint a magyar tanköteles gyermekek előtt, csak küldjék azokba a szülők gyermekeit, ha az állam nyelvének elsajátítása a szülőknek szivőkön fekszik. Igaz, hogy a görög-keleti román és ágostai német nyelvű felekezeti iskolákba is befogadják a magyar gyermekeket; de mi történik ott velük? Felelet az, hogy a magyar hazában született magyar gyermekből román, vagy pedig szász lesz, mert azon iskolákban az állam nyelvét legalább napjainkban bizon meg nem tanítják, míg az állami iskolákban a német nyelvet mindenütt tanítják, s ott a hol szükséges a román is.

Ha így adná elő az ügy állását a Gazeta, a mint valósággal van, akkor lapjával, mint az igazság közlőjével hasznos szolgálatot tenne ugy idehaza, mint Romániában, de ez neki „nu vine la socotela!“

is inkább számításba vett, mert a főurak sorát maga körül nagyon lekasálta s a mi kevés is maradt, nem igen bízható bennük: -- hanem itt, e jelenetben tünteti ki Shakspeare, hogy Buckingham csak vak eszköz Rikárd kezeiben, és semmire sem oly cselekvő személy, ki az actiót, habár egy kis időre is átveszi a tragédia hőseitől. De azért is szükséges e jelenet, hogy ki legyen emelve a tragikai küzdelem, melylyel a hős folyton előre megy és alakoskodásával szünetlenül cselekedve célját eléri; ezeknek kiemelése nélkül — illetve: kihagyásaival, minden akadály nélkül jutna a lejtő magasságára és így tűsökn-bokron való ugrálás, nem pedig folytonos — egyenletes küzdelem volna Rikárd előretörése. Végre pedig e jelenetben jellemzi Shakspeare lélektanilag legmélyebben Rikárdot, midőn ez a célzért még saját édes anyját sem kimélí, tehát a legszenvedelmesebb természeti és erkölcsi érzésen s kötetlen s túlfesszi magát, sőt a legundokabb cynissmussal figyelmezteti Buckinghamet, hogy anyja hütlenségét, házasságtörését, kímélve, ugy „messziről“ említse a polgárok előtt, mivel, mint mondja: „az anyám még él.“

A lefolyt és azelőtt elég hibásan kihagyott jelenetek szorosan összekötő lánczemei a következőknek, melyekben Rikárd a koronát elnyeri, s mely egyszersmind forduló pontja a tragédiának.

A Lord-Mayor a polgárokkal Rikárdhoz jön, hogy őt e vészes időben a korona elfogadására kérije.

Rikárd tudós papok közé áll és szent elmékedésbe merülve fogadja a polgárokat.

E jelenet nagyszerűségét nem lehet eléggé méltányolni; Rikárd alakoskodó scénaí közt talán ez a legszebb, ha ugyan külön mértéket lehet alkalmazni a számtalan művészileg remek alakoskodásokra, melyeket Rikárd a tragédia első felében végre visz. A polgárok láttára, mint valami rossz tetten kapott gyermek, aggódó lélek-

Azt is jól tudja a Gazeta, hogy a közoktatási miniszterium épen ugy nem adhat államsegélyt a kolozsvári magyar tannyelvű hrv. hitv. elemi iskoláknak, mint nem adhat a brassói gör. keleti román vagy ágostai német tannyelvű elemi iskoláknak.

Szóval a miniszterium egyetlen felekezeti iskolát sem segélyezhet, tartozzék az bármelyik nemzetiséghez. Azonban ha nem segélyezheti a felekezeti iskolákat, segélyezi évenként ezerekkel a felekezeteket és ezen segélyből nincsenek már kizárva a brassói és brassómezei ágostai és gör. keleti egyházak és iskolák. „Qui bene distinguit, bene docet.“ Lám így eltűnik a hübé-korszak szomorú emléke s ha a „Gazeta“ megteszi azt a szövetséget, hogy ezen levelünket román nyelvre fordítva, legközelebbi számában kiadja, több szolgálatot tesz vele hazai és romániai véreinek, mint a mennyit az egész mult 1878. évben tett. Akkor nem fog lapjába felvenni a romániai lapokból ilyen jajkiáltásokat: „Éjszakra testvéreinket az elkorcsosulás fenyegeti a magyar nyelvnek a nép iskolájába való bevitelét által!“ Dehogy fenyegeti elkorcsosulás! Hiszen a román és német tannyelvű közép- és kereskedelmi iskolákban mióta tanítják a magyar nyelvet, hát a magyar tannyelvű középiskolákban hány év óta tanítják a német nyelvet? Mind ezek dacára hol tapasztal a „Gazeta“ elkorcsosulást? Hát Romániában nem tanítják-e a német, franczia nyelveket a közép-, kereskedelmi iskolákban, növelésben? Elkorcsosultak-e ezért ott a románok? Ez azonban egészen más tárgy levén, mint a melyet a „Gazeta“ fenidézett számában elferdített, talán máskor ehhez is hozzák szót.

Illetékes.

Ajánlatos gyógymód a diphteritis ellen.

Néhány év óta pusztít hazánkban és városunkban a ronszó toroklob. Gyógykezelő orvosok és temető lelkesek száz meg száz esetben valóban tanui annak, hogy egyes házaknál 4—5 gyermek közül vagy egy sem, vagy csak egy-kettő maradt meg. Ezer meg ezer kebelben zendült meg már ország- és európaszerte a költő (Victor Hugo) fohász: „Oh uram! őriz meg engem s enyémet, sőt ellenségem is, ki káromon nevet. Ne lássunk soha sem, méhek nélkül köpűt, virágtalan nyaiat, üres fészket, gyümölcs nélküli kosarat, s házat gyermektelen.“ Gondos gyógykezelés, fohászokadás, rémülés csaknem mind hiába!

A mint szakemberek beszélnek, a kezdet az, hogy előbb a fő fájul meg kissé, az után a gyomor van szintén kissé zavarban, mi alatt gyermek és felnőt olyan kedvetlen, nincs nagyon rosszszul, de jól sincs. Csak 24—48 óra múlva jelenik meg a baj a torokon. Ez az idő szerintünk elégséges arra, hogy ha van valami mód, a bajnak elejét lehessen venni. Hogy az eddig alkalmazott gyógymód bizonytalan eredményű, az látszik.

Az izasztást tartjuk az eddigi alkalmazott eljárás megtartása mellett biztosnak. 24—48 óra elégséges arra, hogy ezen izasztás kétszer megtörténjék. Ezen izasztás legcélszerűbb módja pedig — a mint a város számtalan előkelő embere bizonygathat — a két rendbeli vizes és jól kifacsart, egy rendbeli száraz lepedőbe és nagy pokróczba való szoros begöngyölés által, úgy hogy sem a nyaknál, sem a lábknál oda szabad lég, hűsítőleg be ne hatolhasson. A begöngyölés után mintegy 3 óra

kel felel Buckinghamnek, félvén, hogy tán mint protector valami hibát követett el a polgárok ellen, a mi nem tevésk a most megfedni jönnek őt e hibáért és tévedésért, ígyvéen, hogy mint minden keresztény földön élő jámbor, ő jóvá tenni hibáját; — majd midőn Buckingham a polgárok nevében a trón elfoglalására unszolja és Eduard gyermekeit fáttyaknak bélyegzi, a legnagyobb megbotránkodással akarla hercegi bakóját elnémitani, végre pedig a legbehízogabb nyájas-sággal utasítja vissza kérelmüket, és mint egy félénk csiga, a szerénység szűk határába húzza össze magát s oly alázatos nyíltsággal tárja fel tehetetlenségét, hiányait, mint a szemérmességével kacérkodó bűg, hogy annál inkább csábitson — elbájoljon. Valóban elbájolásnak lehetne nevezni Rikárd e művészi alakoskodását, melylyel az ezelőtt szótlan és ingadozó polgárokat megnyeri s hangoz éjlenzésre bírja.

„... hisz köből nem vagyok; mondia, midőn a már csüggedve távozó polgárokat visszahívja:

„Baráti esdeklések áttátozt,

Bár ellentmond a lelkiismeret!“

folytatja kacérkodó szerénységgel és végre nagy nehezen elfogadja a koronát s a polgárokat üdvözölve, barátainak nevezi, Buckingham hercegnek pedig, midőn ez kezét a királyokat illet szokás módon meg akarná csókolni — az alig eltitkolható siker fölötti örömben — szemébe kacag és nem engedi kezét megcsókolni; Rikárd ez által a szoros bizalmasságot fejezi ki hercegi bakójának, hogy ezzel is áltatva még jobban magához kösse Buckingham-et, kire a legnagyobb munkát csak ezután várakozik, t. i. Eduard fiainak kivégeztetése, melyre Rikárd kezében öntudatlanul báb Buckingham herceg nem is gondol, de Rikárdot — nagyon méltán — háborgatja királyi székeben! Rikárd a czélt elérvén, koronás felül a trónon egyszersmind tragikuma csúcspontjára jut.

múlva következnek az izadás, atól kezdve legalább egy óráig kitartandó. A kibontás gyorsan történik. Száraz kendővel le kell dörzsolni a fmetelen tettet jól fűtött szobában. Aztán a beteg vissza fekszik. Csendes álom következik.

Ezt az eljárást alkalmaztam 1878-ban a cholera alkalmával egy székely faluban, a hol oda-monetelem előtt 8—10 halottat temettek napoként, de a begöngyöléssel azonnal vége szakadt — egy sem halt meg. 60—70 férfi és nő volt két nap alatt begöngyölve. Ezt alkalmaztam egy honvédhadnagy barátomnál Kolozsvárt, a kit a legnagyobb mértékű cholérától egyetlen egy begöngyölés megszabadított. Ezt alkalmaztam egy pár typhusos és tüdőgyuladases betegnél és hidegrázásoknál az említett székely faluban és biztos sikerrel.

Ezen izasztás következtében a test kihalnyja — tapasztalat szerint — magából a rossz anyagot. — Új vér áll elő. Ezt pedig megbírja nézetünk szerint a 3 éven felül levő gyermek.

Ha már a szak-kar európaszerte annyi kísérletet tett alig számbavehető sikerrel kérjük tegye meg ezt is! Minden élet langyos melegségben kezdődik, annyiaval inkább kell, hogy a megromlott élet megújuljon abban. Ezt jobb feltévesnek tartjuk annál, mintha a tej idezné elő a bajt. Ha már minden kigondolható gyógyszer el van próbálva, s mégis csak Kolozsvárt is irtoztató mérvben hullnak a gyermekek — kísértők meg ezt is! Hát vidéken, a hol még orvosi segély sincs! Természetesen akkor kell tenni, mikor már a baj előjelei mutatkoznak.

Anyul bizonyos, hogy ha akár cholera, akár pestis, vagy bármely más járvány kiúth hazánkban, mi ezt a gyógymódot alkalmazzuk első sorban mindent, a hol csak tehetjük. Mirkei.

A muszkaországi pestis.

Tegnapelőtt az osztrák birodalmi gyűlésben egy képviselő interpellatiót adott be aziránt, tett-e a kormány lépéseket a Muszkaországban kitört dőghalálnak monarchiánkba történése megakadályoztatására. Még mielőtt ezen interpellatió megtörtént, több bécsi lap felkellette a kormány figyelmét e tárgyra nézve, jelesül a bécsi orvosi újság, mely egyenesen kimondja, hogy ezen veszedelmes járvány terjedése első sorban is monarchiánkra nézve lehet igen válságos.

A dőghalál abban különbözik az epemirgytől, hogy csak ragályosagya által osempszethetlik egy helyről a másikba, míg az epemirgynek elterjedését nem lehet meggátolni, mivel az, mint mondani szokták, a légben van, melyet elzárni lehetetlen.

Ezen borzasztó kór Európában majdnem ismeretlenül lett az utolsó időkben. A régi időben, kivált a középkorban, több ízben hozatott be világrészünkbe. — 542-ben. Kr. sz. u. majdnem egy fél századik uralkodott Európa több országában s világrészünkben egészen elnéptelentette. A 15-dik században roppant pusztításokat okozott Olaszországban, jelesül Florenczben, Milanóban és Pisában. Franciaországot, mint a történelem megemlíti, több ízben megtizedelte. Londonban 1665-ben irtoztató pusztításokkal lépett fel. A legutolsó pestis Spanyolországban volt 1808-ban, Sevilában és Cadixban. Moszkvában 1771-ben dühöngött, de mivel akkor még Muszkaországnak a többi civilizált Európával nem volt azon nagy kereskedelmi összeköttetése, mint jelenleg, a pestisnek tovább terjedését meg lehetett akadályozni.

Nem így állanak a dolgok most. Valóban nagyon idején volna, ha a kormány már most, midőn a pestis Asztrachanból oly rövid idő alatt már Niszej Novgorodig terjedt, mely város igen közel fekszik Moszkvához, intézkedéseket tenne, hogy be ne hozathassék monarchiánkba. Még eddig mit sem hallottunk arról, hogy e tekintetben történtek lépések.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Nemzeti színház.

Molnár György jutalomjátékai. (III. Rikárd.)

Két Shakspeare-i tragédiában s egy Molière-i comodiában mutatta be Molnár György — ma már a kolozsvári nemzeti színház művezetője — művészi képességét e egyéniségét. Általánosságban már szótunk róla. „III. Rikárd“ olyan szerep s Molnár, játékaának minden arnyoldala mellett is, olyan mély tanulmányu színész, hogy megkövetelheti, miszerint részletesebben szljunk szombati fölőptéről.

Legmagasabban állott Molnár mindhárom, tekintetbevetett alkotása között kétségtelenül III. Rikárd. Legmagasabban, mert ez akkra kézzelfoghatólag Molnárnak már egyéniségénél fogva legnagyobb dispositója van. Színeszél pedig félig nyert csata már az is, ha művészi egyénisége némileg bár rokon-vonásokra talál az ábrázolt alakban. Mielőtt tovább mennénk, hangsúlyozni kívánom, hogy itt művészi, színpadi egyéniséget és nem magát az embert akarom érteni.

Hogy III. Rikárd egyike a legnehezebb szerepeknek: ezt fölösleges is kiemelnünk. Mintszín-padi problema, melynek megéjtését csak ritka művész kísértheti meg, egy színvonalon áll Hamlettel és Othelloval.

Molnár, szombati játékból látszott, igen sokat foglalkoztatott III. Rikárdal. És itt őszintén el kell ismerünk, fáradsága nem vezett any-

(218-5) (176-3000)

Elsinger M. J.

Bécs, Neubau 2.
Zollergasse,

Vollzugsgel. Ajánljuk. véte.

Elsinger M. J. és fiai
Bécs, Neubau, Zollergasse 2

csász. kir. hadügyminiszterium, 3 felsőházi hadügybizottság és számos jószágintézet sat. szállítói
csász. királyi szabadalmazott gyárának
legjobb és legajánlatraméltóbb

eső köpönyeit,
kocsitakaró ponyvát, ágylétrát, sátorkelemt.

esőköpeny, kocsitakaró, ágylétrák, sátorkelemt.

Csak

50 kr.,
mint egy
eredeti sorsjegy
árával nyerhetni
1000
darab effectív
aranyat.

Ezen Bécs város tanácsa által a szegények alapja javára rendezett kisorsolás nyereményei:

1000, 200, 100, 100 darab
100, 100, 100, 100 arany
forint
és 3 bécsi Communal-sorsjegy, melyek
főnyereménye
60.000 frt.,
és sok más mű- és érték-tárgy arany és ezüstből összesen

3000 nyeremény 60,000 forint értékben.

A kisorsolás a tanács felügyelete alatt 1879 február 25-dikén lesz. (1) (6-10)

Vidéki megrendelések bérmentesen és a sorsjegyek és nyeremény-lajstomnak bérmentes megküldetése végett 30 kr. külön mellékletével kórtok.

Az UNION-BANK váltóirodája, Bécs, Graben 13.

Római régiségtan.
A római irodalomtörténet vázlatával. Bojesen-Hoffa nyomán a gymnásiumok felsőbb osztályai számára és használatára.

SÁRGA KRISTÓF
Fehérnemű és vászon-raktára
KOLOZSVÁRT,
(bel-középuteza, kíségtő alatt.)

Kül- és belföldi nagy kereskedők és gyárosokkal egyenes összeköttetésben fogva azon kellemes helyzetben vagyok n. érd. vevőimnek **ke-zesség mellett,** legutányosabb áron valódi árakkal szolgálni.

Raktáromban legnagyobb választékban kaphatók:

Férfi fehér-ingek, chiffon, creton és madepolan szövetből, sima himzett és redős gallérral, vagy a nélkül 85 krtól, 3 frt 50 krig.
Férfi színes-ingek, angol oxford, creton és madepolan szövetből 100 különböző mintára, jó színtartó 30 krtól, 3 frt 60-ig.
Színes és fehér gyabjú alsó-ingek és nadrágok 70 krtól 5 frtig.
Férfi alsó-nadrágok (gatyák) mindennemű szabású, legjobb len és pamut vászonból 70 krtól, 2 frt 50-ig.
Férfi legújabb gallérok és kszelők 4 rétt legjobb chiffon szövetből párja 40 kr.
Férfi színes-szél ő selyom, — len és pamut zsebkendők szegve 6 darab egy kötegben 60 krtól, 7 frtig.
Valódi len fehér-zsebkendők 6 darab egy kötegben 1 frt 50 krtól 7 rrtig. (387--8) (27--*)
Női-ingek len és pamut vászonból, sima himzet vagy redős, 1 frtől, 5 frtig.
Női hálós rekmk, 1 frtől, 5 frtig, főkötők len és chiffon vászonból 40 krtól 80-ig.
Női alsó-szoknyák és nadrágok 90 krtól, 7 frtig.
Női piquet reklík, nadrágok és szoknyák, 1 frt 50 krtól 5 frtig.
Függöny nczek, gyapjú és pamut takarók, paplanok, madráczok mely utóbbiakból különösen nagy raktárt tartok.
Legújabb szerkeztű **esőernyők,** 1 frt 40-től 15 frtig.
Fehér és színes **harisnyák,** gyapjú, len, pamut és selyemből, párja 15 krtól, 1 frt 50 ig.
Legújabb **nyakkendők, posztó, sziszvasbőr és glage kesztyűk, nadrágtartók, harisnya-kötők, órasínorok sat,** legutányosabb árban.
Fehér és színes-asztalnemű, mindenféle len és pamut vászon szin-tartó creton, oxford és madepolan, színes ingszövetek 1000 különböző mintára 16 krtól 52 krig., 100 különböző fajtájú chiffon, creton és madepolan **fehér ingszövetek** 80, 155 és 170 centiméter széles, 22 krtól 70 krig, **sima, himzett és redős len és pamut ingbetétek** 25 krtól 3 frtig.
Len és chiffon himzett stráfok és betétek, kötő, varró, himző-pamutok és ezernák, ujjon szűltöttek részére főkötők, téklík és takarók sat.
Továbbá elvállalok kiházasítás, vagy magán szükségre kívánt fehérneműek pontos elkészítését; kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem van fordítva.
Megrendeléseket, nyak bőség, váll- és ujjabossza papir szeleten pontos mérteke beküldése mellett saját felelősségemre azonnal teljesítek, mely esetben árát és fajtáját meghatározni kérem.
Bármely megrendelés ha nem tökéletesen kielégítő az érte fizetett összeget vissza szolgálok, vagy másokkal kívánatra kicserélem.
Legfőbb törekvésem n. érd. vevőim bizalmát továbbra is kiérdemelni és azt megtartani alázatos szolgálja:
Sárga Kristóf.

ELŐFIZETHETNI

STEIN JÁNOS
könyv- és zeneműkereskedésében Kolozsvárt.

DER BAZAR.

A Bazar
a legelterjedtebb és a legésztertebb német női divatlap,
a legkedveltebb és a legterjedtebb lap e nemben.

25. évfolyam.
kittűntetve a bécsi világiállításon 1876.

A Bazar
1879. Január 1-től
12 színezett divat képet
és sok színezett kézimunka mintát fog tartalmazni.

Előfizetési ára negyedévre helyben házhoz hordva csak 1 frt 50 kr.
Vidékre bérmentes küldéssel 1 frt 80 kr.

Évenként megjelenik:
24 divatlap.
24 szépirodalmi és vegyes tartalmu lap.
24 melléklet 500 szabás rajzzal.
24 melléklet különféle közlemények és hirdetésekkel.
12 színezett divatkép és egyéb minták.

Előfizethetni Kolozsvárt csakis Stein János könyv- és zeneműkereskedésében.

Ugyanott kapható:
Vörösmarty életrajza.
Irta GYULAI PÁL. Második javított kiadás Vörösmarty arczképével.
Ára 2 forint.

General PAUL
Wien

Depot ECKARDT
III. Heumarkt 7

Peter Möller's natureller MEDICINAL DORSCH LEBERTHAN
frei von allen unangenehmen Gerüchen und Gerüche

WASA & ST. OCAE ORDEN
Anerkennung seiner Erfindung

ERSTE PREISE

LONDON 1864
PARIS 1867
WIEN 1873
STOCKHOLM 1876
NEAPEL 1871
MOSKOA 1872
BOULOGNE 1875

Jede Flasche ist gekapselt u. mit meiner aut. Signatur versehen

Möller's Thran, in dessen eigenen Fabriken an den Fangplätzen, den Lofoten-inseln (Norwegen) aus frischen, ausgewählten Lebern bereitet, ist von **blassegelber natürlicher Farbe** bei angenehmen olivenartigen Geschmack fasst geruchlos und kann vermöge seiner leichten Verdaulichkeit selbst von dem schwächsten Magen vertragen werden.

Der **Thran** wird vom Fabrikanten selbst in Flaschen gefüllt und mit Original- Etiquette und Capzel versehen, ist daher das einzige Product seiner Art, bei welchem jede wie immer geartete Fälschung und Manipulation von Seite der Zwischenhändler ausgeschlossen wird; dem Consumenten wird somit eine erhöhte Garantie geboten, ein reines **Naturproduct** zu erhalten mit allen seinen ihm ursprünglich innewohnenden heilenden Eigenschaften, die sich bei Krankheiten, wie **Brust- und Lungenleiden, Scropheln, Drüsenkrankheiten, Schwächlichkeit etc.,** vorzüglich bewähren.

Um dem vom grossen Publicum gehegten Vorurtheile zu begegnen, dass „brauner Thran“ medicinisch wirksamer sei als die **blassegelben,** sogenannten weissen Sorten, so empfehle die jeder Flasche beiliegende Abhandlung über **Thran, seine Bereitung und Verfälschung** einer geneigten Beachtung.

(411) (8-12)

General-Depot in Wien: Paul Eckardt, III. Heumarkt 7.
Preis per Flasche Oe. W. fl. 1.
Depots in **Klausenburg: F. Gergely. Maros-Vásárhely: J. Demeter Fogarasi. Bistritz: Rnd. Fleischer. Schässburg: J. Misselbacher sen. Hermannstadt: F. Misselbacher sen.**

STEIN JÁNOS
m. k. egyetemi könyvnyomdász Kolozsvárt,
ajánlja a kolozsvári ev. ref. főtanodának, általa már évtizedeken át kezelt

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDÁJÁT,
a melynek helyisége a legutóbbi időben tetemesen megbővitve és a munka eszközei a kor igényeinek megfelelőleg, tökéletesítve és szaporítva vannak.

A használandó betűk a jelenleg divó legmodernebb minták szerint öntvők, a **könyomdát** kitűnő metsző kezeli. A **nyomdai munkák** kiállításához szükségelt anyagok a legjobb és legolcsóbb forrásokból erednek.

PAPIR GYÁRI ÁRBAN SZAMITTATIK.

Munkát minden időben, még éjjel is elvállal és a leggyorsabban s a legutányosabban eszközöl.

A gépek elegendősége, valamint a munkaerők teljes száma teszi lehetővé, hogy minden

KÖNYV- ÉS KÖNYOMDAI MUNKÁT

határozott időre, tisztán, ízléssel s oly olcsó árban képes előállítani, hogy e nemben bármely hazai nyomdával versenyezhet.

Mindennemű és nyelvű **könyvek,** bármiféle **rovatos ívek, körlevelek, árjegyzékek, számlák, nász-, gyász- és vigalmi jelentések, névjegyek, meghívó-jegyek, tánczrendek, gyógyszer-tári-jelzetek, bor-, rozsolis- és más vignettek, újévi és más alkalmi üdvözlöttek, baromutlevek, vásározódulák, hirdetmények, bármí nagyságu falragaszok,** szóval minden e szakba vágó munkák **ízletes kiállítását** elvállalja.

Különösen a kir. törvényszékek, megyei- s városi hatóságok és a községi előljáróságok figyelmét bátor arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors kiállítására s legolcsóbb árszámítására különös súlyt fektet.

Előleges költségvetéssel is készséggel szolgál, a gyakrabban előforduló s törvényszerű mintázatok birtokában lévén.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről szóló 1877. XX. t. cikk életbeléptetése tárgyában a m. kir. belügyminister ur által az **arvaszékek részére kibocsátott ügyrendben előforduló nyomtatványokból** — melyekből készletet tart — **kismennyiségben konoz számra is** jutányos árban szolgál.

1879.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betűivel Kolozsvárt.